

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K., za pol leta 2 K. in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K., za druge izvenavstrijske dežele 6 K. Kdor hodi sam ponj, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se pošilja do odpovedi. — Deležniki „Katoliškega tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 v. — Uredništvo: Koroška cesta šte. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Koroška cesta šte. 5, vsprejema naročnino, inserate in reklamacije. — Za inserate se plačuje od enostopne petitive za enkrat 15 v., za dvakrat 25 v., za trikrat 35 v. Za večkratne oglase primeren popust. Inserati se sprejemajo do srede popoldne. — Nezaprete reklamacije so poštnine proste.

Dne 4. septembra v Maribor!

Bili so časi, in iz teh časov še živijo ljudje, ki so se pri vsakem političnem koraku vprašali: Kaj bodo k temu rekli nasprotniki, ali nas ne bodo smešili in napadali? To je znamenje bojazljivih ljudi brez suvočih sil in smotrenega delovanja. V naših vrstah ni več takih ljudi! Naše prvo vprašanje je dandanes: Kaj bo koristilo našemu narodu? In napadanje in smešenje od strani nasprotnikov za nas ne pomeni več, nego dokaz, da nas vidijo pri delu.

Različni neuspehi na združnem polju so nas uverili, da je našemu narodu treba za napredek v narodno-gospodarskem oziru izobrazbe in zopet izobrazbe. In vedeli smo, da mu izobrazba ne bo škodila tudi v boju za narodne pravice in za osvojenje različnih samoupravnih zastopov. Ljudstvu kričati: „Ljubite narod, branite domovino!“ zraven pa ga pustiti v duševni temi in umstveni odvisnosti, to ni bilo po našem ukusu, ker se tako narod ne more dvigniti na višjo stopinjo omike in se dejstveno ne more ohraniti v tekmovalju z napredujočimi sosedi. Zato smo se z mladeniško navdušenostjo poprijeli dela za izobrazbo našega naroda in vzbujali zaspana bralna društva ter snovali nova. Imeli smo med Slovenci in narodnimi nasprotniki mnogo sovražnikov in sramotilcev, toda šli smo mimo njih na dnevni red.

Vršile so se veselice s programatičnimi

govori, prirejali so se navduševalni mladeniški shodi, začela so se poučna predavanja, sprva v zvezi z veselnicami, potem sama, in nazadnje so se ustvarjali v društvih krožki, kjer so se društveniki načrtoma in sestavno učili za življenje važnih, resnih predmetov. Tako je bilo v društvi, ki so radovoljno sledila našemu klicu, a v obče se je v vseh društvi delalo več za narodno probujo in izobrazbo, nego kedaj poprej.

Kdor je razsoden, ne more zahtevati, da bi naše današnje delo že jutri obrodilo popoln sad. A vendar brez sadu ni ostalo naše delovanje in sicer so se nasledki pokazali ravno najbolj tam, kjer so ga naši domači nasprotniki najmanj pričakovali: v narodnem boju. Kdo je izvojeval občinske volitve zadnjega časa naši narodni stvari v korist, če ne ravno oni, ki so se napajali ob navdušenju našega novejšega gibanja?

Dne 4. septembra stopi organizacija naših nepolitičnih društev iz cele Slovenije v Maribor skupaj, da zbere svoje člane in se posvetuje, kako zanesti navdušenje za izobrazbo v zadnjo slovensko koč, oziroma kako poglobiti dosedanje delovanje. Kličemo ter vabimo torej vse, ki se zanimajo za delovanje po društvi, da pridejo dne 4. septembra gotovo v Maribor! Učili se bomo, in če nam tega ni treba, spoznavali se bomo s svojimi somišljeniki in se navduševali za nadaljno krepko delovanje. Na delo krščansko!

Politični ogled.

Avstro-ogrska država je v nevarnosti, ker večina državnih poslancev na Ogrskem noče več nobene skupnosti z našo državo polovico razven osebe našega presvitlega cesarja. Sedaj si tostranski in onostranski ministri neprenehoma tarejo glave, kako bi večino državnega zbora ogrskega spravili v pravi tir. Sedan je razmere v Avstro-Ogrski pač hudo maščevanje, ker so v Avstriji in Ogrski vlade vedno zatirale Slovane, zraven pa na vse mogoče načine pospeševale pri nas namstvo, na Ogrskem madžarstvo. Hvala za to je, da so postali Nemci in Madžari prevzetni, in da hočejo Nemci pod prusko kapo, Mažari pa postati samostojni.

Slovensko krščansko misleče dijaštvo je imelo dne 22. t. m. v Ljubljani svoj IV. sestanek. Krščanska, ljudstvu prijazna misel prodira tudi med visokošolskim dijaštvom in upati je, da bodo kmalu izginili med nami študirani ljudje, ki so se sramovali stisniti žuljavo kmetko in delavsko roko v prijazni pozdrav. „Slovenska dijaška zveza“ je imela ob tej priliki redni občni zbor ter si izvolila no.ega predsednika modroslovca Dolence ter nov odbor. Štajerski slovenski dijaki dobijo pri tej zvezi z bratsko prijaznostjo vsa pojasnila, ki se tičejo dijaškega življenja in dijaških potreb, posebno gg. abiturijenti, ki se bodo posvetili vseučiliščnim študijem.

Mirovno pogajanje. Poročila, ki prihajajo sedaj o mirovni pogajanjih, so zelo nezanesljiva. En dan pride novica, da so ruski poslanci izgnili vse upanje na sklep miru, drugi dan se že poroča, da se vrši pogajanje v redu. Istotake novice prihajajo od

LISTEK.

Najnovejša narodna pravljica.

Prijatelj dragi, ljubi moj,
Ne hodi mimo, le postoj,
Poslušaj, kaj Ti zdaj povem,
Povej naprej še vsem ljudem,
Ves svet naj zve,
Ves svet naj ve,
Kaj danes mi teži srce!
Čuj!
V dolini tibi mesto je,
Cveti ko krasna rožica;
Ta rožica ni pisan cvet,
Ta rožica je cvet deklet:
Zakleta je devičica,
Prežalostna samičica.
Psoglavci že snubili jo,
Orpali pa Turki so;
In snubil jo sam kralj Matjaž,
Njen hudi ogrski mejaš,
Jo snubil je, zasnuvil ni,
Ker ona hrabro se drži
Zdaj pride pa peklenšček sam,
Prilizne se v njen krasen bram,
Kot jež lisico stiskal je,
Stoletja to ž njo dela že.
Zajeta pa devičica,

Prežalostna samičica,
Spet zbujja se, preraja se,
Sovražnih spon se rešit' če.
Glej, Tebe tudi vabi zdaj,
Le pridi k njej v prekrasni raj;
Tu vitezev bo čilih roj,
Devojk pa krasnih kar nebroj;
Prepevali, gostevali,
Vstajenje rože slavili.
Ta rožica ni pisan cvet,
Ta rožica ni cvet deklet,
To ni zakleta devičica,
Prežalostna samičica;
To Bistrica Slovenska je,
Ki vabi Vas, prijatelje;
Le pridite obiskat me,
Odprto čaka Vas srce;
Prijazno Vas sprejela bom,
Prisrčno Vas objela bom;
Ne mudi se, požuri se,
Ker dan se približuje že,
Ko spet se pesem pela bo,
Ki ni se čula let sto in sto:

Sem Slovenska Bistrica,
Lepo imam ime,
Pa ga vredna biti čem,
Hrabro imam srce;
Ljubi moj pa narod je,
Ki je danes združil se,

Da proslavi mesto to,
Lepo Slovensko Bistrico.

Kedaj? — V nedeljo, dne 27. avgusta 1905.

Plačilo za poštenost,

(Povest iz francoščine.)

(Konec.)

Nekega jutra, ko je spet dela iskala, pa brez uspeha, šla je spet v to cerkev in pokleknila po svoji navadi pred podobo Marije Device. Nikogar ni bilo več v cerkvi, Marija se ozre po klopih pred seboj in zagleda na svoje začudenje v eni teh klopi zlato zapestnico, ki se je vsa lesketala od biserov in žlahtnih kamenov, v sredi pa je bil svetel demant, ki je bil najbrže mnogo tisoč frankov vreden. Pri tem pogledu pa se je sirota začela na celem životu tresti; njene oči so postale temne: neka huda misel ji šine v glavo. Nepričakovana sreča ji ponuja velik zaklad, treba je samo roko stegniti, pa ga ima! Pa ta misel kmalu zgine, deklica se prestraši sama sebe in zarudi v blede lice: boljša misel ji kakor blisk ogreje vse ude nakrat. Ona vzame dragoceno zapestnico, jo nese po sredi skozi dolgo cerkev in stopi v žagrad ali zakristijo. Našla je tam gospoda župnika, ki je imel ravno v žagradu nekaj opraviti. „Gospod

japonskih poslancev. Resnica je, da Rusi ne-
čejo plačati niti vinarja odškodnine in ne
odstopijo niti ped ruske zemlje. Japonci tudi
zahtevajo, da se jim izroči vse ruske bojne
ladje, ki so sedaj v mednarodnih pristaniščih,
kar pa Rusi ne dovolijo. Ruska hoče Japon-
ski samo plačati stroške za ruske ujetnike ter
ji prepusti le del Mandžurije, ki ga imajo Ja-
ponci sedaj v rokah. Nadvlado nad Korejo
prepusti tudi Japonci. Če se Japonska hoče
s tem zadovoljiti, bo mir, kajti Rusi bodo
težko kaj popustili.

Ustava v Rusiji. Ruski car je dal s
posebnim razglasom dne 19. avgusta svojemu
narodu gosudarstvennajo dumo, nekak državni
zbor. Vendar se ta državni zbor ne bo imel
pravice, da sam (seveda s sporazumom carja)
lahko daje postave, ampak car lahko tudi
brez dume in proti volji dume še nadalje pro-
glaša postave. Pri nas v Avstriji pa je ustava,
to se pravi, cesar ne more brez državnega
zboru nobene postave dati, seveda tudi državni
zbor brez cesarja ne. Upamo pa, da bo nova
ruska дума izbojevala ruskemu narodu kmalu
ustavo, kakor jo imajo že po večini evropske
države. Sedaj je дума le nekak zastop, ki lahko
daje nasvete in pa nadzoruje upravo. V tem
oziru bo imela дума veliko dela.

Dopisi.

Velika Nedelja. (Velikonedeljski „fajerber“ — hitra pomoč bližnjemu v sili.) Dne 15. t. m. pridem po opravkih v Mihovce ter sedem v neki krčmi k čaši pive, da pogasim grozno žejo in se malo odpočijem. Pa kaj doživim v nem-
čurških Mihovcih! Klic ogenj! me spravi ven iz sobe pred krčmo. Na cesti pred skladiščem velikonedeljskega „fajerbera“, katero diči za-
mazan napis „Feuerwehrdepôt“ vidim gručo ljudi. Grem bliže in vprašam, kje bi naj bil ogenj. Nek star mož mi pove, da je bilo že dvakrat telefonirano po velikonedeljski „fajerber“. Gorel je namreč v Ormožu nek hlev in bila je velika nevarnost, da se tudi sosednja poslopja užgejo. Toda velikonedeljski „pürgarji“ so bili pri Goliracu. Doma ni bilo nobenega trobea, tem manj pa še kakega gasilca. Navadni ljudje, ki niti ne znajo, kaj je „Gut Heil“, so si dajali gasilni rog iz roke v roko ter so poskušali, kateri bi spravi grše glasove na dan. Človek bi mislil, da je sodnji dan. Vendar je spravi ta strašanski „alarm“ nekaj junakov na noge. Po dolgem troben-
tanju pridrvijo kaki trije gasilci in tudi nekaj šolarjev, ki še niti gasilske čelade na

glavi niso imeli. Toda sila kola lomi! Vendar pa še ti trije gasilci niso znali, kaj naj na-
redijo. Niti konjskega repa ni bilo nikjer, da bi jim potegnili „šprico“ do Ormoža. Porinejo jo ven iz „barake“ ter hodijo brez glave okoli nje. Naenkrat pa prileti gospa „rihta-
rea“ in ob jednom tudi gospa „hauptmanstefertretarea“ ter z orjaškim glasom prepove, da se „šprica“ ne sme nikamor peljati, ker gospodov ni doma. Zmešujava je bila še večja. Ali zdaj pride rešitelj, namreč „adjutant“ g. nač. Flucherja v podobi gospe Flucher. In ta hladnokrvna gospa zapove v imenu gospoda „hauptmana“, da morajo tisti trije „fajerberkarji“ in šolarji zasesti križničko kočijo ter pustiti vse orodje doma. Za kake četrture so bili vsi na vozu ter zdirjali „nobel“ na lice mesta gledat, če so druge požarne brambe že ogenj pogasile. Najbrž so mislili, da manjka v Ormožu gledalcev. Torej, dragi „Slovenski Gospodar“, zdaj znaš, kako je velikonedeljski „fajerber“ nobel. Kakor vsi „nobel“ ljudje, pusti na se čakati, potem pa se pelja brez orodja v križničko kočijo na sprehod k pogo-
rišču. Prihodnjič še Ti hočem nekaj povedati o Flucherjevi takozvani „občinski“ trsnici in o gospodarstvu sedanjega gospoda občinskega predstojnika in njegovih nemčurških sodrugov. Pri priliki tudi o glavnem agentu za Štajerca o gospodu trgovcu „Ptiču“. Habtaht! Gut Heil!!!

Šmarje pri Jelšah. (Slavnost.) Kaj da pomaga složnost in podjetnost, pokazala je naša slovenska prostovoljna požarna bramba dne 18. t. m. Dasi ravno še mlado društvo, ki se mora boriti še z različnimi faktorji, nastopila je naša vrla požarna bramba korporativno ter se udeležila slavnostne sv. maše. — Po sv. maši zbrali so se naši gasilci v gostilniškem vrtu g. Jagodiča, da se nekoliko pomenijo o svojih težnjah in nadaljnjih svojih ciljih. Stotnik g. M. Skale napije v znesenih besedah Nj. Veličanstvu cesarju Francu Jožefu I., nakar viharni Živijo! kar ponehati ni hotel. Sledilo je na to še par govorov, ki vsi pričajo o udanosti napram vladajoči dinastiji, ki pa tudi kažejo, da tli v slovenskem ljudstvu narodna zavest in da je treba samo le ljudi, ki bi predramili zaspance in neved-
neže.

S ponosom gledamo na našo požarno brambo, želimo ji prav iz srca sreče pri vseh podjetjih! Bodi krepka, bodi ponosna, bodi nevstrašena, saj čuva nad teboj „Duh slo-
vanski“, duh bratstva! Žalost pa nam zaliva srce, ko ne vidimo med gasilci zastopane tržke inteligence. Če pogledamo v naši kroniki za dobrih deset let nazaj v čase, ko je še obstojala nemška požarna bramba, vidimo tam

večinoma same tržane, vidimo zastopane vse sloje in sicer kot izvršujoče člane. In zdaj? Hm! Jeli temu krivo slovensko povelje, ali pika mogoče „mužik“? Kdor zaničuje se sam, podlaga je tujčevi peti. Nazdar!

Slovenska Bistrica. (Neverjetna drznost.) Predvečer cesarjevega rojstnega godu slavili smo v Slovenski Bistrici na jako lep način. V impozantni bakljadi premikala se je nešteta množica po ulicah in navdušeno nazdravljala presvitlemu vladarju. Krasno razsvetljeno mesto nudilo je zares čarobno sliko.

Žalibog, da nam je Slovencem še na ta dan, ki naj bi bil dan veselja vsem avstrijskim narodom, grenil veselje ne kak Nemec, ampak narodni odpadnik „špenglar“ Jagodič. Ne Slovenci ne Nemci niso razsvetljevali oken v izživajočih barvah, akoravno bi pač Slovenci na svoji lastni zemlji imeli pravico prej kot Nemci, samo ta klepar Jagodič je razsvetlil svoja okna v onih na najnesramnejši način izživajočih frankfurtarskih barvah.

Mi tukaj najodločneje ugovarjamo proti temu, da nas tak človek pri slavnosti, ki je namenjena v preslavo Njih Veličanstva, na tak grd način izživa.

Slovenci iz slovenjbistriškega okraja si pa tega moža dobro zapomnite, posebno pa še njegovo tobakarno, kjer se na drzen način tepta vse, kar je vam drago in ljubo. Saj še ni dolgo od tega, da je dobil tam nek odlič-
en Slovenec od ženske, ki ondi prodaja, tale olikan odgovor: „Niks bindiš, tajč, tajč!“

Zavrč. (Nekaj o posojilnicah.) Lansko leto si ti, priljubljen „Slov. Gospodar“, pozival rodoljube in tudi vse naše voditelje, da naj poskrbijo, da se bodo ustanavljala bralna društva in posojilnice. Govoril si gluhim ušesom, vsaj v naši župniji. (Bralao društvo sicer imamo, ki pa je prej slabo kakor močno in to vsled nesloge naše intelligence.) Nedavno pa nekaj takega berem v „Domovini“ pod naslovom: „Štajerski Slo-
venci, snujte si posojilnice“. Omenjene so tudi dekanije, kjer bi se naj posojilnice osnovala. (Zavrč, Vuzenica.)

Pisec teh vrstic v „Domovini“ mi prav iz srca piše. Za Boga! posojilnic nam je v resnici potreba. Le pomislimo! Varaždinski žid posojuje denar in sicer od 100 gld. glav-
nice 12 gld. obresti. Pri nas pa je mnogo takih posestnikov, ki krvavijo na tej rani. Človeka srce zaboli, ko premišljuje to odu-
ruštvo.

Pri nas smo imeli zdaj že dve leti slabo vinsko letino. Vinarstvo pa je v našem kraju edino naše premoženje. Bog ve, kako bo letos, sedaj še vse lepo kaže.

župnik“, reče mu, „našla sem to zapestnico v neki klopi. Gotovo jo je pozabila kaka ime-
nitna in bogata gospa, kajti kolikor jaz poznam, je ta lišp mnogo tisočev vreden. V cer-
kev pa pridejo vsake vrste ljudje, zato se take drage reči ne smejo po klopih valjati. Torej sem mislila, da najbolje storim, ako zapest-
nico k Vam zanesem.“ Duhovnik je bil tako zavzet, da ni besede odgovoril, ampak se je obrnil na desno, storil par korakov in odprl duri svojega stanovanja. Pri tem je zaklical: „Gospod grof, izvolite semkaj stopiti!“ Grof B., čegar soproga je zapestnico v cerkvi po-
zabila, je prišel namreč že pred Marico v cer-
kev po dragoceni zaklad. Pa namesto da bi ga po klopih iskal, šel je naravnost k žup-
niku, ker si je mislil: „Če je zapestnico našel nepošten človek, je itak več ne vidimo in je prazno, jo še dalje iskati; ako jo je pa našel pošten človek, zanesel jo je gotovo gospodu župniku, tam jo torej dobim.“

Ko grof vstopi in zagleda Marico ter zapestnico v njenih rokah, se je od veselja ves zganil. Kajti ta zapestnica je bila star in časti-
vreden spominek njegove rodovine, zapuščina vojvode M., kateri jo je dobil od princa Kon-
dejskega (de Condé). Če je bila zapestnica že sama na sebi veliko vredna, ti spomini na prejšnje njene lastnike so njeno ceno še de-
setkrat pomnožili.

Ko je župnik deklaroval povedal, da je ta gospod grof B., in da je njegova gospa zgu-
bila ali v cerkvi pozabila ta dragoceni zaklad, rekla je Marica proti grofu: „Srečna sem, gos-
pod grof, da vam morem nazaj izročiti ta dragoceni rodbinski spominek... tudi jaz sem nekdaj imela take rodbinske spominke...“

Pri teh besedah so jo solze polile in za-
čela je ihteti, da ni mogla dalje govoriti.

To je grofa ganilo in bil je radoveden, katera skrita žalost deklico tlačila. Naprosil jo je, naj mu naznani svoje stanovanje. Ko si je zapisal ulico, hišno številko, nadstropje in številko na durih, vzel je zapestnico iz rok Marice, njej pa je v pest stisnil 25 cekinov, rekši: „To imate za danes. Jutri vas pa obiš-
čem in bomo dalje govorili.“ Vsa slaba od začudenja in sreče je Marica obrnila svoj pogled na viš in se zahvalila Bogu za ta nepri-
čakovani dar. K zavesti, da je za nekaj me-
secev revščine rešena, hitela je Marica proti domu, da še svojo sestro prej ko mogoče osreči s to dobro novico. Po dolgem stradanju in žalovanju sta si sestra danes privoščili dober dan, in ko sta jedli in pili, morala je Marica svoji sestrici stokrat ponoviti, kako lepa je bila zapestnica in kako prijazen je tisti grof.

Grof je ostal mož-beseda in drugi dan je s svojo soprogo počasi stopal na viš po stop-
nicah tiste hiše v ulici sv. Andreja, kjer je

Marica stanovala. Ko pride do šestega nad-
stropja, zmanjkalo je že stopnic, bil je že pod streho. Bliža se durim št. 4 in jih odpre. Pred seboj vidi malo podstrešno izbico, na tleh eno slamnato blazino in dva stola. To je bila vsa oprava; da bi bila Marica še tisti dan, ko je cekine dobila, kupila vsaj mizico, si ni vzela časa; namenjena je bila danes to storiti. Pač še nismo našli vse hišne oprave: na eni steni je visela podoba gospe Barthelon, nad njo pa oljkina veja od cvetne nedelje; na drugi steni pa je bila na platno slikana podoba stotnika Barthel-na, kako na konju sedi.

Grof in grofinja se začudita veliki rev-
ščini, ki jo tu pred seboj vidita. Nato obrne grof svoje oči na podobo konjika in vpraša: „Kdo pa je ta častnik?“

„To je najin oče“, reče Marica, „ki je umrl v bitki pri Borny, prestreljen skozi prsi, stotnik Barthelon!“

Pri teh besedah se grofu zasvetijo oči; kajti on je bil upokojen general in je stot-
nika Barthelona dobro poznal. Bila sta skupaj v bitkah pri Solferini in pri Maženti. Pri Pa-
lestri pa je Barthelon generalu grofu B. celo življenje rešil, ker je še pravočasno pomoč pripeljal, ko je bil general že od vseh strani od sovražnikov obkoljen. Pogledal je zdaj po-
dobo bolj natančno in vzkliknil: „Da, v res-